

UN ALT SIGILIU AL LUI CONSTANTIN THEODOROKANOS

PETRE DIACONU

Printre ruinele cetății Vecina¹, aflată în insula dunăreană Păcuiul lui Soare (com. Lipnița, jud. Constanța), în vara anului 1989, s-a descoperit și un sigiliu de plumb aparținând lui Constantin Theodorokanos. Exceptând partea stângă a feței unde, datorită coroziunii, sunt dăunate 5 litere — două din rândul doi și trei din rândul trei — restul sigiliului se păstrează în bune condiții (fig. 1).

Diametrul total măsoară 20—22 mm, iar diametrul câmpului inscripției măsoară 16 mm.

Av.	Rv.
+ΘΚΕ	KON
[BO]HΘΕ	TωΘΕΟ
[TωC]ωΔΥ	ΔΟΡΟΚΑ
Λω	Nω

+Θεοτόκε βοήθει τῷ σῷ δούλῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Θεοδοροκάνῳ
(Născătoare de Dumnezeu ajută robului tău Constantin Theodorokanos)

Sigilii identice, în sensul că au ieșit din aceeași stanță, au fost descoperite la Silistra — 2 exemplare² și Preslav — 2 exemplare³. În sfârșit, alte două sigilii identice cu acestea au fost publicate de G. Schlumberger⁴ și — respectiv, Vitalien Laurent⁵.

Din spusele lui Ivan Iordanov aflu de existența, în Colecția de la Dumbarton Oaks (USA), a patru sigilii ale aceluiași personaj, dintre care

1) Asupra așezării din insula Păcuiul lui Soare și identificării ei cu Vecina, celebrul oraș medieval, vezi lucrarea mea, *Păcuiul lui Soare* — Vicina, în *Byzantina*, 8, Thessalonique, 1976, p. 409—447.

2) Ivan Iordanov, *Izvestija-Varna*, 19(98), 1983, p. 104, nr. 3; 24 (39) 1988, p. 96, nr. 10.

3) Idem, *Pečatite ot strateghiata v Preslav*, Sofia, 1993, p. 193—194, nr. 402-403.

4) G. Schlumberger, *Sigillographie de l'Empire Byzantin*, Paris, 1884, p. 707, nr. 1.

5) V. Laurent, *Documents de sigillographie byzantine, La Collection C. Orghidan*, nr. 471.

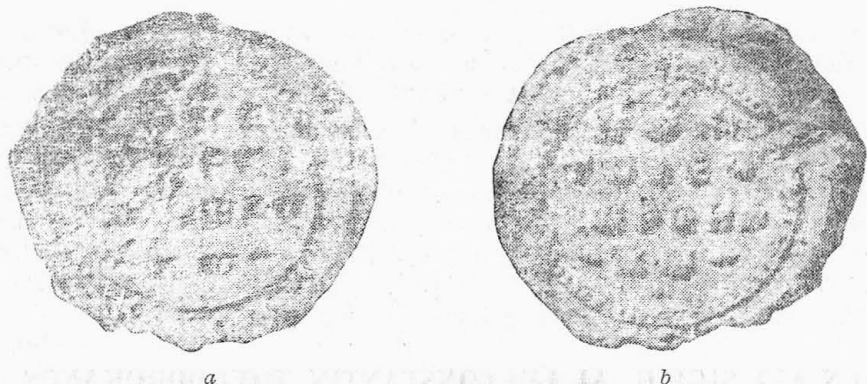


Fig. 1. Sigiliul lui Constantin Theodorokanos.

trei au ieșit din aceeași stantă ca și exemplarele citate până aici, cum și a încă două exemplare păstrate în Colecția Muzeului Național din Sofia⁶.

Lui Constantin Theodorokanos i se mai atribuie încă două piese, una, păstrată în Muzeul din Atena, în care poartă rangul de patriciu⁷, iar cealaltă, păstrată în colecțiile Ermitajului din Sankt Petersburg, în care poartă rangul de anthypatos și patriciu⁸.

Se presupune⁹, pe bună dreptate — socotesc eu, că acest Constantin Theodorokanos este una și aceeași persoană cu *proedros*-ul Constantin Theodorokanos, care a fost arestat pe la 1077—1078 de către Nicephor Brienus, în contextul luptelor intestinale din Bizanțul acelor vremuri¹⁰.

Se susține că *proedros*-ul Constantin Theodorokanos se trăgea dintr-o familie celebră¹¹, ceea ce ar putea să însemne că printre strămoșii săi se numără și vestitul „patriciu Theodorokanos“, cel care, pe la anul 1000, recucerise împreună cu strategul Nicephor Xiphias Preslavul Mare, Preslavul Mic și Pliska¹². În acest caz *proedros*-ul Constantin Theodorokanos trebuie să fi fost rudă și cu Vasile Theodorokanos¹³, katepanul Italiei de prin anii 1037—1038, despre care se știe sigur că era rudă cu cuceritorul celor două Preslave și a Pliskăi la răscrucea dintre milenii I și II.

În treacăt voi aminti că Vasile Theodorokanos pe la 1040 a fost arestat, împreună cu Mauriakos, care intrase în conflict cu Ștefan Kalafates, ginerele împăratului.

⁶) Ivan Iordanov, *op. cit.*, p. 193.

⁷) G. Schlumberger, *Mélanges d'archéologie byzantine*, Paris, 1985, p. 250, nr. 96. Cf. Konstantopoulos.

⁸) V.S. Sandrovskaja, *Sfragistikav Isskustvo Vizantiij v sobranijah SSSR, Katalog vâstavki*, 1—3, Moscova, 1977, p. 138, n. 728, ap. Ivan Iordanov, *op. cit.*, p. 193.

⁹) V. Laurent, *op. cit.*, p. 237 și Iv. Iordanov, *op. cit.*, *loc. cit.*

¹⁰) Cedren, *Hist. Comp.*, II, Bonn, 1839, p. 728.

¹¹) Attaleiates, *Historia*, Bonn, 1853, p. 247.

¹²) Cedren, II, p. 542.

¹³) N. Adontz, *Études arméno-byzantines*, Lisabona, 1965, p. 160, ap. Iv. Iordanov, *op. cit.*, *loc. cit.*

Dacă *proedros*-ul Constantin Theodorokanos este tot una cu titularul sigiliului pe care l-am prezentat aici, s-ar putea admite că el era *patriciu* prin anii 60 ai sec. XI, iar *anthypatos* prin anii 70 ai aceluiași secol¹⁴.

În ce mă privește, eu cred că sigiliul de la Păcuiul lui Soare, ca și celelalte identice lui, datează dintr-o vreme ulterioară primirii rangului de *proedros* de către Constantin Theodorokanos. La acea dată el trebuie să fi îndeplinit o funcție foarte importantă și atât de cunoscută încât nu mai era nevoie să-și decline rangurile și calitatea în legenda sigiliilor.

Ce funcție avea atunci este greu de știut, dar nu este exclus ca el să fi fost conducătorul themei Paradounavon. Este o simplă ipoteză care nu poate fi confirmată decât printr-un nou sigiliu sau vreun izvor literar încă inedit.

UN AUTRE SCEAU DE CONSTANTIN THEODOROKANOS

Résumé

L'article présente un sceau de Constantin Theodorokanos, que l'auteur suppose avoir été le chef de la province Paradunavon pendant la deuxième moitié du XI^e s. Le nommé Constantin Theodorokanos, semble provenir de la famille de Theodorokanos, qui avec Xiphias, ont reconquis en l'an 1000 les localités Preslavul Mare, Preslavul Mic et Pliska.

¹⁴) Vezi *Cursus honorum* la Iv. Iordanov, *op. cit.*, *loc. cit.*